

בש"פ 7235/18 - לורי שם טוב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 7235/18

לפני: כבוד הרשמת שרית עבדיאן

העוררת: לורי שם טוב

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשה לאשר הוצאות הגנה על חשבון המדינה

תאריך הישיבה: י"ג בחשון התשע"ט (22.10.2018)

בשם העוררת: בעצמה

בשם המשיבה: עו"ד עילית מידן; עו"ד מירב גבע

בשם הסניגוריה הציבורית: עו"ד טל ענר

החלטה

1. במסגרת הבקשה שלפניי שהוכתרה כ"בקשה לאשר הוצאות הגנה על חשבון המדינה" עותרת העוררת למינוי סניגור על-ידי בית המשפט ולתשלום שכר טרחתו מכוח סעיף 19 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ).

עמוד 1

2. הבקשה שלפניי הוגשה במסגרת ערר על החלטתו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו מיום 3.10.2018 (מ"ת 14280-04-17, כבוד השופט א' הימן). בית המשפט המחוזי דחה בקשה לעיון חוזר שהגישה העוררת על החלטתו מיום 26.10.2017 בה הוא הורה על מעצרה עד תום ההליכים.
3. עניינה של העוררת פורט בהרחבה במסגרת מספר החלטות שניתנו לאחרונה בבית משפט זה (ראו, למשל: החלטת כבוד השופטת ע' ברון מיום 24.7.2018 בבש"פ 5005/18; החלטת כבוד השופט א' שהם מיום 17.4.2018 בבש"פ 2525/18; והחלטת כבוד השופט ע' פוגלמן מיום 22.5.2017 בבש"פ 4105/17) ולצורך הבקשה שלפניי ראיתי לציין את עיקרי הדברים. נגד העוררת ושני נאשמים נוספים הוגש כתב אישום לבית המשפט המחוזי ביום 6.4.2017 (כתב אישום מתוקן הוגש ביום 15.10.2017). בית המשפט המחוזי הורה על מעצרה של העוררת עד תום ההליכים לאחר שנקבע כי היא מסכימה לקיומן של ראיות לכאורה (ראו החלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.10.2017). בהחלטתה של השופטת ברון מיום 24.7.2018 בבש"פ 5005/18 היא הורתה על העברתה של העוררת למעצר בפיקוח אלקטרוני בתנאים שנקבעו בהחלטתה, ועל השבתו של הדיון לבית המשפט המחוזי על-מנת שזה יבחן את האפשרות לעשות כן. בכל ההליכים הללו הייתה העוררת מיוצגת על-ידי סניגור מטעם הסניגוריה הציבורית. למען שלמות התמונה יצוין כי בהחלטתו של כבוד השופט נ' סולברג מיום 9.10.2018 בבש"פ 6589/18 הוארך מעצרה של העוררת ב-150 ימים נוספים או עד למתן פסק דין בהליך העיקרי לפי המוקדם, וזאת תוך שצוין כי אין בכך כדי לגרוע מן האמור בהחלטת השופטת ע' ברון (מיום 24.7.2018), שניתן יהיה לפעול למימושה ככל שהעוררת תשתף פעולה בעניין זה. העוררת ייצגה את עצמה בהליך שהתנהל לפני השופט סולברג.
4. בדיון שהתקיים בבית המשפט המחוזי ביום 9.8.2018 הודיעה העוררת כי אין ברצונה לשהות במעצר בתנאי פיקוח אלקטרוני וכי יש להשוות את תנאי מעצרה למעצרם של שני הנאשמים הנוספים – מעצר בית ללא פיקוח אלקטרוני. בית המשפט המחוזי דחה את בקשתה והורה על המשך מעצרה. ביום 23.8.2018 הגישה העוררת – בעצמה – בקשה לעיון חוזר בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 26.10.2017, היא הבקשה העומדת בבסיס הערר שבכותרת (להלן: הבקשה לעיון חוזר). במסגרת הבקשה לעיון חוזר עתרה העוררת להתיר לה לחזור בה מהסכמתה בדבר קיומן של ראיות לכאורה; ולחלופין, לקבוע כי קיימת חולשה משמעותית באיכותן של הראיות לכאורה וכי הן אינן מקימות עילת מעצר.
5. בהודעות שהגישה הסניגוריה הציבורית לבית המשפט המחוזי בימים 28.8.2018 ו-17.9.2018 נמסר כי הבקשה לעיון חוזר הוגשה ללא הסכמתה וכי אין טעם בייצוגה של העוררת על-ידיה במסגרת הבקשה לעיון חוזר, בין השאר כיוון שאין בהליך זה כדי לקדם את הדיון. עוד צוין בהודעות אלה כי נוכח משבר יחסי אמון בין העוררת לבין עו"ד רבינוביץ' שייצגה עד עתה, מונו לעוררת שתי סנגוריות אחרות. בהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 18.9.2018 הוא הורה על שחרורה של הסניגוריה הציבורית מייצוגה של העוררת במסגרת הבקשה לעיון חוזר.
6. בהחלטתו מיום 3.10.2018 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיון חוזר. בית המשפט המחוזי קבע כי הסכמתה של העוררת לקיומן של ראיות לכאורה ניתנה מרצונה החופשי, ללא כל לחץ או כפייה כנטען על ידה. בית המשפט המחוזי הוסיף כי לפי התרשמותו העוררת יוצגה על-ידי "עו"ד מנוסה ומיומן" ש"עשה הכל על מנת לסייע למבקשת [העוררת, ש.ע.]". כנגד החלטתו של בית המשפט המחוזי הוגש ההליך שבכותרת ובמסגרתו הוגשה הבקשה

שלפני.

טענות הצדדים

7. במסגרת הבקשה שלפני עותרת העוררת למינוי של עו"ד יוסי נקר על-מנת שייצגה בהליך שבכותרת ולתשלום של שכרו מקופת המדינה בהתאם לסעיף 19 לחסד"פ. העוררת מעלה טענות שונות באשר לאופן ייצוגה על-ידי הסניגוריה הציבורית. בין השאר נטען כי הסניגוריה הציבורית מנחה את הסניגורים מטעמה להסכים "אוטומטית" לקיומן של ראיות לכאורה וכי הסניגורים עושים זאת, בין היתר, כי לא משולם להם שכר מספיק על-ידי הסניגוריה הציבורית. עוד טוענת העוררת כי היא מצויה בהליכי פשיטת רגל ומשום כך ידה אינה משגת לממן את שכר טרחתו של עו"ד נקר.
8. בהחלטתי מיום 17.10.2018 הוריתי למשיבה ולסניגוריה הציבורית להגיש את תגובותיהן לבקשתה של העוררת.
9. הסניגוריה הציבורית התנגדה לבקשה. בתגובתה נטען כי לאחר חקיקתו של חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ו-1995 (להלן: חוק הסניגוריה הציבורית) בוטל המוסד של "סניגור ממונה" ולא ניתן עוד לשלם שכר טרחת סניגור שלא באמצעות המנגנון שנקבע בחוק הסניגוריה הציבורית. עוד נטען, כי השימוש בסעיף 19 לחסד"פ ייעשה במקרים חריגים בלבד ולשם מימון הוצאות של שכר עדים וכדומה (ולא לשם מימון הוצאות שכר טרחת סניגור).
10. המשיבה התנגדה גם היא לבקשה. במישור העקרוני נטען כי נאשמים אינם יכולים לבחור עורך-דין מסוים שייצג אותם ולעתור למינויו על-ידי בית המשפט. לגבי המקרה דנן נטען כי בנסיבות העניין שבהן העוררת מבקשת להמשיך להיות מיוצגת על-ידי הסניגוריה הציבורית בהליך העיקרי, בלתי סביר שהמדינה תממן לה ייצוג נוסף במסגרת ההליך דנן, שהוא הליך ביניים.
11. בדיון שהתקיים לפניי ביום 22.10.2018 עמדה העוררת על בקשתה, ואף שבה וציינה כי היא אינה מעוניינת להיות מיוצגת על-ידי הסניגוריה הציבורית במסגרת ההליך שבכותרת.
12. המשיבה טענה כי גם אם ייתכנו מקרים שבהם לבית המשפט תהיה סמכות להורות על מינוי סניגור שלא באמצעות הסניגוריה הציבורית ועל תשלום שכר טרחתו מכוח סעיף 19(א) לחסד"פ, הרי שזהו אינו המקרה המתאים. המשיבה אף הבהירה, כאמור לעיל, כי לאחרונה מונו לעוררת שני סניגורים לייצג בתיק העיקרי מטעם הסניגוריה הציבורית, חלף הסניגור שייצג אותה עד לעת האחרונה.
13. הסניגוריה הציבורית הוסיפה על הטיעון בכתב וטענה כי ייתכנו מקרים חריגים שבהם ימונה סניגור על-ידי בית המשפט שלא באמצעות הסניגוריה הציבורית וששכרו ישולם מכוח סעיף 19(א) לחסד"פ, אולם לטענתה זהו אינו המקרה דנן. הסניגוריה הציבורית אף הוסיפה וציינה כי מאז חוק חוק הסניגוריה הציבורית היו שני מקרים שבהם מינה בית משפט סניגור שלא באמצעות הסניגוריה הציבורית ואף פסק את שכרו, אולם לא עלה בידה להפנות למקרים האמורים.

14. טרם חקיקתו של חוק הסניגוריה הציבורית מינה בית המשפט סניגורים פרטיים לייצוג בתיקים ספציפיים, כאשר שכר הטרחה של אותם סניגורים שולם על-ידי המדינה מכוח סעיף 19(א) לחסד"פ. על הפגמים בשיטת ייצוג זו נמתחה ביקורת קשה, גם על-ידי בית המשפט העליון (ראו: בש"פ 353/87 מדינת ישראל נ' אפרגן, פ"ד מא(4) 147, 150 (1987); בש"פ 1220/90 מדינת ישראל נ' אלפרון, פ"ד מד(2) 544, 546-547 (1990); ע"פ 134/89 אברגיל נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(4) 203, 207-208 (1990); יואב ספיר "מה מחייבת האצילות? ייצוג פרטי וייצוג ציבורי בפלילים, אתיקה מקצועית וטובת הלקוח" ספר דיויד וינר על משפט פלילי ואתיקה 131, 138-140 (2009) (להלן: ספיר)).
 15. נוכח ביקורת זו נחקק חוק הסניגוריה הציבורית אשר הורה על הקמתה של הסניגוריה הציבורית. החוק חוקק מתוך מטרה לתת מענה מאורגן ומסודר מטעם המדינה להבטחת ייצוג משפטי נאות בהליכים פליליים במקרים המתאימים, וזאת בין השאר על-מנת לקדם את זכותם של נאשמים להליך הוגן, להגביר את השוויון בין נאשמים ואת אמון הציבור במנגנון עשיית המשפט והצדק (ראו: הצעת חוק הסניגוריה הציבורית, התשנ"ה-1995; בג"ץ 4495/99 הסניגוריה הציבורית המחוזית (תל-אביב והמרכז) נ' ועדת הערר לפי סעיף 12(ד) לחוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995, פ"ד נג(5) 625 (1999); ע"פ 7335/05 הסניגוריה הציבורית-מחוז נצרת נ' מדינת ישראל, פסקה 4 (15.9.2009) (להלן: עניין הסניגוריה הציבורית-מחוז נצרת); בש"פ 7365/13 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 9 (11.11.2013) (להלן: עניין פלוני); ספיר, עמ' 138).
 16. מאז הקמתה מעניקה הסניגוריה הציבורית את שירותיה הן באמצעות סניגורים "פנימיים" העובדים בשירותיה והן באמצעות סניגורים "חיצוניים" הממונים על-ידה. חוק הסניגוריה הציבורית מעניק לסניגוריה הציבורית סמכות למנות את הסניגורים הציבוריים ולפקח על עבודתם וזאת לשם הבטחה של ייצוג הולם לנאשמים (ראו: סעיפים 11, 12 ו-14 לחוק הסניגוריה הציבורית).
 17. האם כיום, לאחר חקיקת חוק הסניגוריה הציבורית, רשאי בית המשפט למנות סניגור שלא מטעם הסניגוריה הציבורית ולהורות על תשלום שכרו? סעיף 19(א) לחסד"פ שכותרתו "הוצאות הגנה" ושנמצא בלב המחלוקת שבעניינו, מורה כך:
- "מינה בית המשפט סניגור, יחולו על המדינה הוצאות ההגנה לרבות הוצאותיהם ושכרם של הסניגור והעדים, כפי שייקבע בתקנות".
- סעיף זה מקנה לבית המשפט סמכות להורות, במקרים חריגים, על פסיקת הוצאות הגנה שוטפות של נאשם, כגון שכר עדים והוצאות תמלול (ראו והשוו: בש"פ 1956/12 מדינת ישראל נ' אלגמיל, פסקאות כ"ד-כ"ה (7.8.2012); בש"פ 5881/15 מדינת ישראל נ' פישר, פסקה כ"ד (15.12.2015) (להלן: עניין פישר); יעקב קדמי על סדר הדין בפלילים חלק שני: הליכים שלאחר כתב אישום (א) 1076 (2009) (להלן: קדמי)). כמו כן, הוא מסמך את בית המשפט לפסוק את שכר הטרחה של סניגור שמונה על-ידיו. אולם, לשונו של סעיף זה אינה מקנה מפורשות סמכות לבית המשפט למנות סניגור לנאשם. סמכותו של בית המשפט למינוי סניגור מוסדרת בסעיף 15 לחסד"פ, המפרט רשימת מקרים שבהם ימנה בית המשפט לנאשם סניגור. סעיף 15 לחסד"פ אף מתייחס לאופן מינוי הסניגור, כדלקמן:

15. (ו) מינוי סניגור לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ג), במחוז שהוקמה בו לשכת סניגוריה ציבורית, יהיה לפי הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, תשנ"ו-1995.

(ז) ראה בית המשפט במחוז שהוקמה בו לשכת סניגוריה ציבורית שיש למנות סניגור לפי סעיפים קטנים (ד) או (ה), יפנה את החשוד או העצור ללשכת הסניגוריה הציבורית שבאותו מחוז כדי שימונה לו סניגור; סבר בית המשפט שיש למנות סניגור משום שהחשוד או העצור מחוסר אמצעים, רשאי הוא להורות לסניגור הציבורי המחוזי לבדוק את זכאותו.

18. בהתאם להוראות סעיפים 15(ו) ו-15(ז) לחסד"פ, מינוי סניגור ייעשה לפי הוראות חוק הסניגוריה הציבורית, היינו באמצעות הסניגוריה הציבורית. האם הוראות חוק אלה מלמדות אותנו כי בית המשפט ימנה סניגור רק באמצעות הסניגוריה הציבורית? ובהתאם, האם יש בכך כדי לשלול את האפשרות להפעלת סעיף 19(א) לחסד"פ לפסיקת שכר טרחה לסניגור פרטי?

19. אכן, "דרך המלך" למינוי סניגור היא באמצעות הסניגוריה הציבורית. יש בכך כדי להגשים את מטרותיו של חוק הסניגוריה הציבורית, כפי שעמדתי עליהן לעיל, ולוודא כי מתן ייצוג למי שזכאי לכך ייעשה באופן מפקח ומסודר, תוך הבטחת איכותו של הייצוג. יש בכך אף להגביר את השוויון בין נאשמים כפי שביקש חוק הסניגוריה הציבורית לעשות (ראו והשוו: עניין פישר, בפסקה כ"ג). יחד עם זאת, נוטה אני לדעה כי ייתכנו מקרים חריגים שבחריגים שבהם ימונה סניגור שלא באמצעות הסניגוריה הציבורית. תומכת בכך אף חשיבותן של הזכות לייצוג משפטי בהליכים פליליים ושל הזכות להליך הוגן כזכויות יסוד מרכזיות בשיטתנו המשפטית (ראו: עניין הסניגוריה הציבורית-מחוז נצרת, בפסקה 9; ע"פ 8868/11 בגימוב נ' מדינת ישראל, פסקה 27 (23.8.2012); עניין פלוני, שם).

20. במסגרת הדיון שנערך לפניי נטען על ידי הסניגוריה הציבורית כי ייתכנו מקרים שבהם בית המשפט ימנה סניגור שלא מכוח סעיף 15 לחסד"פ אלא מכוח סמכותו הטבועה (בהפניה לסעיף 3 לחסד"פ), ואז ניתן יהיה לפסוק את שכרו בהתאם להוראות סעיף 19(א) לחסד"פ. על כך יש להוסיף כי יכולה להישמע הדעה כי במקרים מסוימים ניתן לפסוק את שכר טרחתו של עו"ד, אף אם אינו מונה על-ידי בית המשפט, וזאת מכוח סעיף 19(ב) לחסד"פ (ראו: ת"פ (מחוזי-מ) 482/04 דויטש נ' מדינת ישראל, פסקאות 19-22 (24.12.2012); קדמי, שם). מכל מקום, אני נדרשת להכריע בסוגיה זו על כל היבטיה במקרה דנן, וזאת משום שהוא אינו נמנה על אותם מקרים חריגים, ככל שאלה קיימים, וזאת מהטעמים שאפרט להלן.

21. על פני הדברים ומבלי לקבוע מסמרות, סבורני כי סיכויי ההליך שבכותרת אינם גבוהים. בקשתה של העוררת לשוב ולדון בקיומן של ראיות לכאורה בשלב זה של ההליך, לאחר שנתנה הסכמתה לקיומן, מקימה בפני העוררת משוכה גבוהה. אציין בהקשר זה כי עיון בפרוטוקול הדיון מיום 10.9.2017 שהתקיים בבית המשפט המחוזי ובהחלטתו של בית המשפט המחוזי מיום 3.10.2018 מעלה כי הסכמת העוררת לקיומן של ראיות לכאורה ניתנה לאחר שהתייעצה עם בא כוחה דאז. לא למותר לציין כי מאז נדון עניין מעצרה של העוררת פעמים מספר הן בבית המשפט המחוזי והן בבית משפט זה, כשבכולן העוררת הייתה מיוצגת, וכי במסגרת זו בית משפט זה אף הורה על העברתה ממעצר מאחורי סורג ובריא למעצר בפיקוח אלקטרוני. נוסף על כך, לא מצאתי שיש בטענותיה של העוררת כדי להצביע על ייצוג לא הולם שקיבלה במסגרת ההליך שהתנהל בבית המשפט המחוזי או על פגיעה בזכויותיה הדיוניות. לא למותר לציין

בהקשר זה את התרשמותו החיובית של בית המשפט המחוזי מבא-כוחה של העוררת ומן האופן שבו טיפל בעניינה. על כך אוסיף ואזכיר כי לעוררת מונו לאחרונה שתי סניגוריות מטעם הסניגוריה הציבורית המייצגות אותה בהליך העיקרי. דומה כי הדבר מעיד שהעוררת ממשיכה לתת אמון, ולו חלקי, בסניגורים מטעם הסניגוריה הציבורית, ואין טעם לפצל את ייצוגה על דרך של מינוי סניגור אך לצורך ההליך דנן. מטעמים אלה כולם סבורני כי אין לקבל את בקשתה של העוררת למינוי עו"ד נקר לבא-כוחה במסגרת ההליך שבכותרת. ממילא אף אין לקבל את בקשתה למימון שכר טרחתו. למען הסר ספק אף אבהיר כי לא ראיתי להורות על תשלום שכר טרחתו של עו"ד נקר מכוח סעיף 19(ב) לחסד"פ, וזאת מהטעמים המפורטים לעיל.

22. להשלמת התמונה אציין כי במסגרת הדיון שנערך לפניי בחנתי גם את אפשרות ייצוגה של העוררת על-ידי הסניגוריה הציבורית במסגרת ההליך שבכותרת. ברם, הן העוררת והן הסניגוריה הביעו התנגדות לכך ובנסיבות אלה לא ראיתי להורות על מינוי הסניגוריה הציבורית לייצג את העוררת. יחד עם זאת, אני מורה כי נציג מטעם הסניגוריה יהיה נוכח בדיון שייקבע בהליך שבכותרת בפני כבוד השופט ע' פוגלמן.

23. סוף דבר: בקשתה של העוררת נדחית.

המזכירות תמציא החלטה זו, ללא דיחוי, לעוררת (באמצעות שב"ס), לסניגוריה הציבורית ולמשיבה ותתייק אותה בתיק השופט. לאחר מכן, יועבר התיק ללשכתו של כבוד השופט פוגלמן.

ניתנה היום, י"ד בחשון התשע"ט (23.10.2018).

שרית עבדיאן
ר ש מ ת